

Ольга Василенко

ТВОРЧИСТЬ М. КОЛАЧЕВСЬКОГО У ПРОСТОРИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ХІХ СТОРІЧЧЯ

Історія української музичної культури, як відомо, склалася досить трагічно і значна частина творчого надбання видатних композиторів залишається не вповні відкритою, осягнутою, пізнаною. У цьому ряду – імена М. Березовського, Д. Бортнянського, С. Гулака-Артемівського, П. Ніщинського, Ф. Якименко, М. Лисенко, М. Колачевського та багатьох інших композиторів, що в різні епохи відкрили красу українського народного мелосу Європі та всьому світові.

Загальний розвиток української композиторської школи виявляє ХІХ сторіччя як кульмінаційний момент у формуванні національної специфіки української музичної культури. «В історії культури цей період – один з найважливіших, коли сформувалася українська музична класика з виразною національною специфікою, представлена перш за все творчістю М. Лисенка» [6, с. 280].

Центральному елементові національної культури (стилю, творчої постаті), завжди притаманна внутрішня складність, багатомірність, неоднорідність її складових. В плюралізмі різноманітних культурних периферій ХІХ сторіччя значущим виявляється творчий доробок Михайла Миколайовича Колачевського. До речі, цей автор по багатьох параметрах повторює життєвий шлях М. Лисенка та плідно розвиває традиції його творчості. Частина творчої спадщини М. Колачевського, що дійшла до нас, налічує партитуру «Української симфонії», струнний квартет, фортепіанне тріо, два духовних твори («*Salvum*» для хора а capella), романси, фортепіанні твори, «Реквієм» тощо. Неоціненним є його внесок у розвиток музичної культури Полтавської губернії кінця ХІХ сторіччя та України в цілому. Помітне місце Михайло Колачевський посів як студент Лейпцигської консерваторії, у якій навчався відразу ж після Лисенка М. В., до речі, – у тих же вчителів (Лисенко 28 вересня 1969 отримує диплом, Колачевський закінчує названу консерваторію 10 жовтня 1876 року [7, с. 142]). Тем не менш, факти його життя до сьогодні не досліджені. Творчий доробок композитора та піаніста досі очікує компетентної оцінки, а романсова спадщина М. Колачевського взагалі залишається невідомою сторінкою української музичної культури.

Тема дослідження життєвого шляху та творчого доробку композитора Михайла Колачевського видається *актуальною* ще й тому, що периферійні явища музичної культури і глобальні стильові процеси

музичної спадщини України, в останні двадцять років почали отримувати дедалі глибше осмислення. Найбільш плідні тенденції в українському музикознавстві пов'язані з виявленням жанрово-стильової специфіки кожного історичного періоду (вказемо на академічні видання трьох томів «Історії української музики» Л. Корній та монографію у співавторстві з Б. Сюта – «Історія української музичної культури [6]). Таким чином, актуальність теми обумовлена і необхідністю осмислення вітчизняного музично-культурного процесу із сучасних методологічних позицій [1]. Окрім того, *вперше* надані відомості про романси М.Колачевського посприяють збагаченню уявлень про розвиток жанру у ХІХ сторіччі.

Мета статті полягає у розкритті стильових засад творчості Михайла Колачевського як відображення певного етапу розвитку української музичної культури ХІХ сторіччі в умовах губернського культурного шару.

Л. Корній зауважує наступне: «Незважаючи на наявність численних праць, пов'язаних з українською музикою ХІХ ст., доводиться констатувати, що вона й до цього часу ще мало досліджена й належно не оцінена. Досі не винайдені всі твори, відомості про які існують у музикознавчій літературі, деякі з них зберігаються в рукописних фондах або у виданнях ХІХ ст. в Росії. Через це залишається актуальним джерелознавче вивчення української музики ХІХ ст.» [6, с. 169].

Науково-популярна література про Михайла Колачевського незначна за об'ємом. У 1954 році Микола Гордійчук випустив брошуру, у якій зібрано деякі відомості щодо життєвих обставин композитора, надано характеристику чотирьом мініатюрам для фортепіано та проаналізовано «Українську симфонію» [2]. Саме ця невеличка праця стає основою для коротких нарисів щодо життя та творчості Колачевського, які включено у біографічні довідники і сучасні підручники: Н. Кашкадамової [5], Л. Корній та Б. Сюта [6], також – у численні енциклопедії Історії України [8]. Останнім часом активізуються джерелознавчі дослідження. Так, силами працівників Міської бібліотеки міста Кременчук знайдені нові дані щодо біографії Михайла Колачевського [11], а ретельне дослідження епістолярії Дмитра Ревуцького дозволяє В. Кузик навести цінні факти стосовно кременчуцького періоду [7, с.138]. Певний результат джерелознавчих та архівних досліджень дозволяє реконструювати біографію Колачевського.

Народився Михайло Колачевський у селі Попівка (Кіровоградщина, біля села Онуфріївка) у 1851 році 14 (29) вересня, у родині військового штаб-ротмістра. Михайло рано лишився сиротою, був хворобливим від народження, а дитинство провів у численних родичів. Вже у 1863 році у дванадцятирічному віці вступає до Одеської приватної класичної гімназії і

14 серпня 1870 року її закінчує її разом з товарищем – Миколою Аркасом. Прямих світоцтв про музичні заняття та професійну музичну освіту доконсерваторського періоду Колачевського не збереглося, але, враховуючи те, що у 1872 році він зараховується до Лейпцигської консерваторії до лав якої (за статутом) не могли вступити аматори, допускаємо наявність систематичних занять музикою. Вірогідно, Колачевський займався з Петром Ніщинським, який саме з 1860 року живе в Одесі та навчає композиції та теорії музики його близького друга – Миколу Аркаса. У 1870 році Михайло подає документи до Одеського університету (юридичний факультет), але через погіршення стану здоров'я у жовтні 1870 року він був змушений перевестися до Київського університету, аби бути під постійним лікарняним наглядом брата Сергія, студента медичного факультету. 16 лютого 1872 року Михайло звільнився з університету і виїхав на лікування до Німеччини. 10 жовтня 1872 року став слухачем *Konservatorium der Musik zu Leipzig*, яку трьома роками раніше закінчив і Микола Лисенко. Безперечно, на Колачевського мала вплив і західноєвропейська музика, зокрема симфонії, камерна вокальна та інструментальна німецьких композиторів-романтиків Ф. Мендельсона і Р. Шумана; значну роль відіграють і творчі принципи викладачів Лейпцигської консерваторії [1]. Михайло Колачевський на протязі чотирьох років навчання (1872–1876), отримує ґрунтовну й різносторонню освіту. Його викладачами були: Карл Рейнеке (фортепіано, приватні лекції з композиції та оркестрування), Соломон Ядассон (композитор, автор фортепіанних концертів, учень та товариш Ф. Ліста), Генріх Шрадїк (скрипаль, автор методичного посібника), Ігнац Мошелес [11] (фортепіано), Фердинанд Давід (клас ансамблевої та оркестрової гри), Ернст Венцель (фортепіано), Ернст Фрїдрїх Рїхтер (теоретичні дисциплїни: складний контрапункт, імітація, канони, хорали на заданий мотив), Роберт Венїамїн Паперїтц (теоретичні дисциплїни: поліфонїчні варїації на *santus firmus*, фуга) [7, с. 142].

Високий ступїнь фахової майстерностї був здобутком саме Лейпцигської консерваторїї. «На вїдмїну вїд Паризької та Вїденської консерваторїї, де не розмежовувалося виховання майбутнїх музикантїв-фахівцїв та навчання аматорїв, де поєднувалися функції вищої, середньої та початкової освїти, Лейпцигська консерваторїя вїдразу була зорїєнтована на виховання спеціалїстїв найвищого класу. Сюди можна було вступити тїльки маючи досить високу гуманїтарну, загальномузичну та виконавську пїдготовку» [5, с. 121].

Всї педагогї давали високу оцїнку творчої майстерностї Колачевського. Заснована Ф. Мендельсоном консерваторїя взагалї вїдїграла

значну роль у становленні та формуванні української композиторської та виконавської школи: «Серед її випускників було чимало й українських музикантів, зокрема, піаністи й композитори М. Христіанович, Г. Мороз-Ходоровський, М. Лисенко, М. Калачевський¹, В. Григорович-Барський. Сам Фелікс Мендельсон фортеп'яно в консерваторії не викладав і тільки у виняткових випадках навчав окремих учнів. Цікаво відзначити, що серед нечисленних його учнів був один з перших піаністів України – Тимофій Шпаковський» [5, с. 122].

Микола Лисенко дещо критично оцінював репертуарну політику викладачів консерваторії і писав у листі до батьків від 7 жовтня 1867 року: «Шопена німці не розуміють і з презирством ставляться до того, хто грає його. Про Глінку і не знають» [Цит. по: 2, с. 7]. Але й Лисенко, й Колачевський саме у роки навчання написали знакові для слов'янської музичної культури твори: з українським пісенно-танцювальним наповненням тематизму у «німецькому дусі». Мова йде про опанування крупної форми Лисенком у «Юнацькій симфонії²», «Українській сюїті у формі старовинних танців на основі народних пісень» для фортепіано та «Українській симфонії» Колачевського. Цей складний конгломерат європейських форм і жанрів (опери, симфонії, сонати, варіації, скерцо, рапсодії, фортепіанні сюїти) з українським фольклорним тематизмом був знайдений раніше – слов'янською професійною музичною традицією. Пошуки М. І. Глінки отримують первинний імпульс саме після заняття з німецьким музичним теоретиком Зігфрідом Деном. «Сама мысль о прощении к своему через чужой опыт чрезвычайно важна и характерна для романтического «национализма»» – стверджують С. Тишко та С. Мамаєв [12, с. 43].

Навесні 1876 року Колачевський вже мав свідоцтво про закінчення консерваторії. А 28 червня 1876 року «Українська симфонія» була виконана у відкритому іспиті під його власною орудою у знаменитому концертному залі «Гевандхауз» і здобула добрий резонанс у місцевій німецькій пресі.

«Колачевський повернувся в Україну і оселився у Кременчуці. Він займається популяризацією світових музичних здобутків, вихованням у кременчужан інтересу до серйозної музики. В оркестрі Колачевського грали місцеві аматори: чиновники, лікарі, вчителі, котрі виконували камерну музику Бетховена, Моцарта, Мендельсона, Шумана, Глінки,

¹ Написання прізвища Колачевський або Калачевський має таку підставу: диплом, виданий Konservatorium der Musik zu Leipzig виписан на «Колачевського», зрештою так написано і у родовідних документах поч. XIX ст. Див.: [8; 9]. Але «Список дворян, внесенных в дворянскую книгу Полтавской губернии», (Полтава, 1898 р.) вже пропонує варіант «Калачевский» [2, с. 3].

² З чотирьох частин написана лише одна.

Чайковського, Даргомизького та ін. Сам Михайло виконував ролі ансамбліста, акомпаніатора, диригента, лектора, просвітителя. У садку, біля маєтку, де мешкав Михайло Колачевський були збудовані підмостки для оркестру і там щонеділі можна було безкоштовно слухати музику. В 80-ті роки Колачевський був обраний почесним земським суддею, пізніше – ще й губернським» [10].

З 1890 року, впродовж десятиріччя, Михайло Колачевський мав постійну адвокатську практику, керував виконавчим органом Кременчуцької земської управи. Земська управа у ті роки порушувала питання збільшення плати фельдшерам, надання їм квартир, матеріального забезпечення вчителів та якості навчально-виховної роботи у школах [9].

Музикування – постійна сфера діяльності Колачевського у цей період. Йому вдалося організувати камерне тріо, до складу которого входили лікарі Сокович, який грав на скрипці, та Супинський (віолончеліст). Типовий шар губернської культури – аматорське музикування, де переважав каменій вокальний та інструментальний репертуар і приклади камерних тріо малих містечок України – численні. Так, з ініціативи Віктора Косенка створюється камерне тріо у м. Житомері. До його складу увійшли, окрім В. Косенка (фортепіано), В. Скороход (скрипка) і В. Коломойцев (віолончель). «Пожвавлення в ті роки музичного життя в глухому провінційному закутку Кременчуці – це перш за все заслуга Колочевського. До нього там не було людини, яка б приділила цій справі увагу і зуміла організувати наявні культурні сили...» [2, с. 9]. У наближених до Кременчука Полтаві та Катеринославі у цій час активно працювали відділи Російського музичного товариства. Концертна та музично-громадська діяльність полтавського відділу РМТ вражала інтенсивністю. Цій відділ очолював Дмитро Володимирович Ахшарумов¹ (1864–1938), який з 1897 року оселився у Полтаві. У 1898 році він ініціював створення у місті симфонічного оркестру на базі гуртка аматорів з інтелігенції та дворян, з 1899 року очолив Полтавське губернське відділення Російського музичного товариства, сприяв енергійними діями та власним коштом відкриттю музичного училища. У 1900–1914 роках очолював як диригент і організатор гастрольні виступи оркестру, було здійснено 11 турне до Варшави, Вільна, Санкт-

¹ Народився в Одесі. Музичну освіту здобув у Петербурзькій та Віденській консерваторіях. З 1886 розпочав діяльність як скрипаль. Протягом наступного десятиріччя виступив з 200 концертами, виконав чимало складних творів класичного скрипкового репертуару, деякі власні композиції й обробки.

Петербурга, Воронежу, Одеси та інших міст. У репертуарі оркестру Ахшарумова з 1901 року була «Українська симфонія» Колачевського.

Особисте знайомство Ахшарумова та Колачевського відбулося у лютому 1900 року під час гастрольної подорожі оркестру до Кременчука. Доля симфонії Колачевського була вирішена: після 25 років перерви (виконання на випускному іспиті у Лейпцигу) партитура твору була прийнята до розучування. Михайло Колачевський подарував дирекції Полтавського відділення Повне зібрання творів І. С. Баха у 46 томах, а також партитуру своєї «Української симфонії». 1 та 2 березня 1901 року, вперше в Україні, оркестр Дмитра Ахшарумова виконав «Українську симфонію». Публіка викликала автора після кожної частини на сцену і вітала гучними оплесками. «Були схвальні рецензії преси, спроби проаналізувати тематику, стильову спрямованість, майстерність письма: «...побудована на українських темах, ...нагадує твори Ф. Мендельсона; в розробці помітна зріла техніка; оркестровка благородна і прозора» - писав рецензент «Русской музыкальной газеты» (№ 13–14, с. 404) у 1901 році [Цит. за: 7, с. 139]. Восени 1903 року хронічна хвороба Михайла Колачевського перейшла на прогресуючий параліч, він залишає посаду мирового судді, яку обіймав з 1900 року. Як не дивно, саме триумфальне виконання симфонічного твору на батьківщині та в Полтаве мало руйнівний вплив на здоров'я композитора. За свідченням домашнього лікаря родини Колачевських В. Ф. Діца, з 1905 року композитор був прикутий до ліжка, в нього з'явилися симптоми психічного розладу [2, с. 10].

Останні роки свого життя Колачевський провів у селі Рокитному під Кременчуком. Помер і похований 26 вересня 1907 року у селі Рокитному. Могила була зруйнована, під час Другої Світової війни спалені всі міські бібліотеки та архіви і багато відомостей щодо життя та творчості Михайла Колачевського було втрачено назавжди. В 1987 року на місцевому цвинтарі Кременчука біля родинної каплички Колачевських було встановлено надмогильну плиту у вигляді кришки роялю, як символ відданості життя композитора Музиці [9].

У творчому доробку М. Колачевського, окрім «Української симфонії», є безліч творів, що й досі невідомі широкому загалу. Це – фортепіанні п'єси («Романс», «Ноктюрн», «Баркаролла», «Вальс-каприс»), романси на тексти російських поетів. Вони були знайдені у 50-х роках ХХ сторіччя: чотири фортепіанні п'єси виявив у бібліотеках Москви музикознавець Г. В. Курковський, десять романсів – викладач Одеської консерваторії А. А. Владимирський у бібліотеках Одеси, дев'ять романсів – М. Гордійчук у фондах Публічної бібліотеки УСРС [2, с. 9].

Романс – незвичайно важливий жанр творчості Колачевського: одна з чотирьох п'єс для фортепіано має назву «Романс» (в ній відчутна українська пісенність); третя частина «Української симфонії» має назву «Романс» (однотемна, побудована на мелодії української історичної пісні «Побратався сокіл з сизокрилим орлом»). У 19 вокальних композиціях відчувається вплив української пісенності. Романси Колачевського хронологічно відносяться до ХІХ сторіччя (остання чверть). Коло авторів текстів його романсів обмежується іменами М. Лермонтова (5 романсів), П. Вяземського (1 романс), А. Голеніщева-Кутузова (2 романси), Є. Єгорової, А. Меженінова, Г. Лішина та І. Никітіна. Чотири романси підписані криптонімом *К-В*, М. Гордійчук вважає, що автор тексту цих романсів – сам Колачевський.

Відбір поетичних текстів здається незвичним для українського композитора так званої «шевченківської епохи», коли, як пише М. Грінченко: «Поезії Шевченка стають піснями, поета не тільки читають, але й співають» [3, с. 307]. Саме так виникає унікальне явище української культури другої половини ХІХ ст. – народна пісня-романс на тексти Шевченка (наприклад, «Нащо мені чорні брови», «Думи мої»). Композитори України – попередники і сучасники Лисенка при підборі поезії для камерно-вокальних творів орієнтувалися на німецьку вокальну лірику (М. Вербицький «Отдай мні покой душі», «Милий» на текст Івана Гушалевича). Дві пісні С. Гулака-Артемівського на народні тексти присв'ячені Шевченкові та Дарії Леонівій представляють романтичні настрої «козацької недолі» та жартівливо-танцювальну традицію. Вони «українські» за духом. Перший професійний український романс на текст Шевченка належить М. А. Маркевичу (1847 рік, «Сирота»), далі Владислав Заремба розвиває його надбання у 30 піснях-романсах на шевченківські тексти. Інша лінія відбору романсових текстів розпочинається у 50-80-х роках: велику кількість романсів на тексти Пушкіна, Лермонтова, Огарьова, Фета пише П. Сокальський. Декілька – на текст Гейне та Шевченка. Романси Сокальського різноманітні за жанровим спрямуванням: романс, балада, дума, застольна пісня, східна арія. Особливість – велике значення фактурного компоненту у партії фортепіано та надмірна елегантність вокальної. Корифей українського театру, видатний драматург М. Кропивницький написав музику до народних текстів, його романси-народні пісні були дуже популярними у драматичних виставах другої половини ХІХ ст. У 90-х роках романси писав Володимир Сокальський. Світла, споглядальна лірика характерна для найбільш популярних його романсів: «Сльози» на текст Т. Мура, «Дитя, як квітка»

на текст Г. Гейне та «Утешение» на текст О. Пушкіна. Західноукраїнські композитори у 80–90-х роках розвивали жанр романсу у народно-національному дусі, найбільш відомі «Веснівка» В. Матюка на текст М. Шашкевича, вокальні дуети О. Нижанківського на тексти В. Навроцького, О. Коніського і низка романсів на тексти Шевченка – присв'ята Соломії Крушельницькій. У творчості Д. Січинського, на відміну від інших сучасників, романс стає провідним жанром. Він використовує тексти Шевченка та надає їм лірико-психологічного забарвлення. Камерно-вокальна галузь лисенкової творчості, без сумніву є кульмінаційним явищем ХІХ – початку ХХ ст., також у творчості самого композитора солоспіви займають, за словами С. Людкевича, домінуюче положення. Велика кількість із 120 романсів написана на текст Шевченка.

Романси М. Колачевського займають особливе місце у становленні та еволюції жанру на Україні. Лірика – драматична та споглядальна, філософська, мотиви трагічної самотності, психологічне загострення характеристик збагачує образний зміст українських романсів. Народно-національні витоки музичної мови неначе розпорошені у характерних кадансових зворотах, ладових «формулах» думи та плачу. Вокальна лінія романсів незвичайно складна, хроматизована, інтонаційно загострена. Їй властивий широкий діапазон: стрибки на октаву, висока тесітура. Мелодичне розгортання, як правило, підпорядковано головній думці поетичного тексту. Незвичайне фактурно-просторове вирішення співвідношення вокальної та інструментальної партій: частим є таке розташування пластів, де партія лівої руки концентрується у низькому регістрі, патрія вокалу – у середньому регістрі, або другій октаві, а партія правої руки – у високому регістрі перекидає тесітуру вокальної лінії. Подібне просторове вирішення ззовні нагадує фактурні ідеї О. Скрыбіна, С. Рахманінова і надає широкі можливості для діалогу пластів не тільки між вокальною та інструментальною лініями, але і всередині інструментального простору. Звернення до російських текстів (іншомовного – для Колачевського середовища), передає свідоме прагнення композитора до діалогу з національними культурами. Він неначе перекладає українською музичною мовою шедеври російської поезії, передчуваючи ідею І. Франка: «Передача чужоземної поезії, поезії різних віків і народів рідною мовою збагачує душу цілої нації, присвоюючи їй такі форми і вирази чуття, яких вона не мала досі, будуючи золотий міст зрозуміння і спочування між нами і далекими людьми, давніми поколіннями».

Вже на цьому складному етапі взаємодії імперської культури Росії та провінційних губернських культур у творчості видатного

українського композитора поступово виникає взаємодія вищого порядку – естетико-стильова, коли певні елементи української музики асимілюють творчі надбання російських митців і коли український музикант спирався на досягнення дуже потужної і високорозвиненої австро-німецької вокальної музичної культури.

Українські губернії (а особливо їх периферійні елементи), які перебували у складі Російської Імперії неминуче утягувалися до сфери впливу державного культурного імперативу. Тут здійснювався постійний обмін, «перетік» людей, ідей, тенденцій. Природне тяжіння митців до однієї з двох столиць, що надавали найбільш сприятливі умови для творчої самореалізації, поєднувалося з їх міграцією у зворотному напрямку. Реалізація творчого потенціалу Колачевського, його включення у музичний простір відбувалася б більш інтенсивно при інших політичних умовах. Цілком можливо, що творчість Колачевського могла набути у такому випадку більшого значення, ніж геніального представника культурної периферії.

Трагічна доля бездержавної, розколотої на частини української музичної культури, примусово роздертої – і конфесійно, і політично, і лінгвістично, в повній мірі відображалася на долях українських митців. Разом з тим, невпинне прагнення нашої інтелігенції, зокрема – музикантів, реалізувати значний творчий потенціал української культури зумовило появу яскравих та унікальних постатей українського романтичного простору XIX сторіччя, серед яких чинне місце посідає Михайло Колачевський.

1. Гнатюк Л. А. Микола Лисенко і Лейпцизька консерваторія: німецька музично-теоретична школа як фундамент європейської музичної освіти : дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.02 – Музичне мистецтво / Лариса Анастасіївна Гнатюк; Київська держ. консерваторія ім. П. І. Чайковського. – К., 1994. – 206 с.
2. Гордійчук М. М. М. Колачевський / Гордійчук Микола Максимович. – К. : «Мистецтво», 1954. – 48 с.
3. Грінченко М.О. Український романс / Микола Олексійович Грінченко // З історії української музики. Вибране. – Київ : «Держвидавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури», 1959. – С. 177–304.
4. Колачевський М. Вибрані романси: Упорядник та автор вст. статті Гордійчук Микола Максимович. – Київ : «Мистецтво», 1966. – 54 с.
5. Кашкадамова Н. Історія фортеп'янного мистецтва XIX сторіччя: Підручник / Наталя Кашкадамова. – Тернопіль : АСТОН, 2006. – 608 с.
6. Корній Л., Сюта Б. Історія української музичної культури / Лідія Корній, Богдан Сюта. – К. : НМАУ, 2011. – 736 с.
7. Кузик В. Листи Д.В. Ахшарумова до Д.М. Ревуцького / Валентина Кузик // Український музичний архів. Документи і матеріали з історії української музичної культури. – Київ, 2003. – Вип. 3. – С. 137–143.

8. Лазанська Т.І. КАЛАЧЕВСЬКИЙ Михайло Миколайович / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України // Енциклопедія історії України: Т. 4: Ка-Ком. – К.: В-во «Наукова думка», 2007. – 528 с.: іл. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/termin=Kalachevsky_M
9. Павловський І.Ф. Короткий біографічний словник вчених і письменників Полтавської губернії з половини XVIII століття. – Полтава: Типо-літографія преемников Дохмана, 1912 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://histpol.pl.ua/ru/component/content/article.id=2766>
10. Русский мир Лейтцига / под ред. Е. Тумим и Э. Хексельштейндера. – Лейтциг: Изд. нем.-русс. благотворит. об-ва Св. Александры, 2011. – 305 с.
11. Сайт Центральної міської бібліотеки імені Максима Горького м. Кременчук // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tiomkin.info/kolachevski.html>
12. Тышко С., Мамаев С. Странствия Глинки. Комментарий к «Запискам». Часть II. Глинка в Германии или Апология романтического сознания / Сергей Тышко, Сергей Мамаев. – Киев: «ГОВ»Задруга», 2002. – 508 с.

Василенко Ольга. Творчість М. Колачевського у просторі української культури XIX сторіччя. Розкрито особливості функціонування губернської культури на прикладі музичної творчості сучасника Лисенка – Михайла Колачевського. Розглянуто контекст епохи та романтичні стилеві тенденції української музичної культури XIX ст., виявлено основу творчого синтезу різних національних культур у вокальній музиці. Наведено нові біографічні дані та вперше здійснено аналіз романсів М. Колачевського у контексті розвитку жанру.

Ключові слова: Колачевський, український романтизм, «Українська симфонія», стилевий синтез, романс.

Василенко Ольга. Творчество М. Колачевского в пространстве украинской культуры XIX столетия. Раскрыты особенности функционирования губернской культуры на примере музыкального творчества современника Лысенко – Михаила Колачевского. Рассмотрены романтические стилевые тенденции украинской музыкальной культуры XIX века и культурный контекст эпохи, выявлена основа творческого синтеза различных национальных культур в вокальной музыке. Приведены новые биографические данные и впервые определено значение романсов М.Колачевского в контексте развития жанра.

Ключевые слова: Колачевский, украинский романтизм, «Украинская симфония», стиливой синтез, романс.

Vasylenko Olga. Composer M. Kolachevskyi in the space of Ukrainian culture of the XIX century. The article investigates the functions of the provincial culture as the example of musical creativity of contemporary Lysenko

by Mikhail Kolachevskyi. Considered romantic stylistic tendencies of the Ukrainian musical culture of the XIX century and cultural context of this century, identified the creative synthesis of different national cultures in vocal music; the new biographical data and first defined value romances M. Kolachevskyi in the context of the development of this genre. Scientific literature about Michael Kolachevsky includes essays on the life and creativity of the researcher Nikolai Gordiychuk, which are included in the biographical reference books and textbooks: Natalia Kashkadamova, Lydia Korniy and Bogdan Suta, encyclopedia of History of Ukraine. The study correspondence Dmitry Revutsky allows to have valuable information regarding the Kremenchug's period and archive studies, allows to reconstruct biography of Kolachevsky. Kolachevsky develops the Mykola Lysenko's traditions. In his youth in Odessa, he was friends with Mykola Arkas and studied music with Peter Nishynsky. A prominent place Mikhail Kolachevsky took as a student in Leipzig conservator (the influence of Western music, in particular the German romantic composers Felix Mendelssohn and Robert Schumann). Kolachevsky taught prominent cultural figures: Karl Reineke, Solomon Adamson, Henry Sradic, Ignaz Mosheles, Ferdinand David, Ernst Ventzel (piano), Ernst Friedrich Richter, Robert-Benjamin Paperits. Lysenko and Kolachevsky a student, wrote significant for Slavic musical culture works with Ukrainian song and dance themes. After his studies, he settled in Kremenchug where he worked as an accompanist, conductor, lecturer. Since 1890 Mikhail Kolachevsky has constant practice, exercises the Executive authority of the Kremenchuk district Council. Close to the Kremenchug, Poltava and Ekaterinoslav in this time worked departments of the Russian Musical Society. The concerts included RMS major works Symphony etc. Romances of Kolachevskyi chronologically belong to the 19th century (last quarter). The circle of authors of the texts of his romances includes the names of Lermontov (5 songs), Vyazemsky (1 romance), Arseny Golynishev-Kutuzov (2 songs).

Ukrainian province and their peripheral elements were part of the Russian Empire at that time. Creative potential Kolachevskyi could be more intensively with other political conditions.

Keywords: Kolachevskyi, Ukrainian romanticism, «Ukrainian Symphony», synthesis of the styles, romance.